

902-37
20

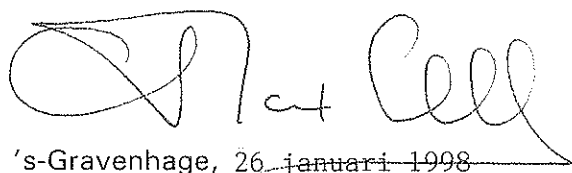

Richtlijnen Milieu-Effectrapportage

ten behoeve van de projectstudie

Verruiming Wilhelminakanaal Tilburg

Vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat
overeenkomstig
artikel 7.15 van de Wet Milieubeheer

's-Gravenhage, 26 januari 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
2.1 Probleemstelling	2
2.2 Doel	3
2.3 Besluitvorming	3
3. ALTERNATIEVEN	4
3.1 Algemeen	4
3.2 Alternatieven	5
3.2.1 Nulalternatief	5
3.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief	5
4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN	6
4.1 Bodem en water	6
4.2 Natuur	7
4.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	7
4.4 Woon- en leefmilieu	8
5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	9
6. LEEMTEN IN INFORMATIE	9
7. EVALUATIEPROGRAMMA	9
8. VORM EN PRESENTATIE	9
9. SAMENVATTING VAN HET MER	10

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht inspraakreacties

Bijlage 2: Inspraakreacties en commentaar hierop naar aanleiding van de startnotitie

1. INLEIDING

In de procedure ten behoeve van besluitvorming over de verruiming van het Wilhelminakanaal in Tilburg worden de regels toegepast met betrekking tot de milieu-effectrapportage (m.e.r.) uit de Wet Milieubeheer (WM). Daarin treedt het hoofdkantoor van Rijkswaterstaat op als bevoegd gezag namens de Minister van Verkeer en Waterstaat en de regionale directie Noord-Brabant als initiatiefnemer.

De richtlijnen zijn opgesteld op basis van adviezen van de werkgroep uit de Commissie voor de Milieu-effectrapportage en de Directeur Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Zuidwest, in de provincie Noord-Brabant alsmede de in het kader van de terinzagelgging van de startnotitie ontvangen reacties.

Een overzicht van de insprekers is in bijlage 1 opgenomen. De adviezen en reacties zijn samengevat en voorzien van commentaar in bijlage 2.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

2.1 Probleemstelling

In het MER moet inzicht worden gegeven in de ontwikkelingen die hebben geleid tot het in studie nemen van de verruiming van het Wilhelminakanaal in Tilburg. Beschrijf voor welke huidige of toekomstige knelpunten een eventuele verruiming van het Wilhelminakanaal een oplossing zou moeten bieden, dan wel welke mogelijkheden kunnen worden gecreëerd voor verschuiving naar meer milieuvriendelijk transport over water door de verruiming van het kanaal.

De noodzaak van een eventuele verruiming van het Wilhelminakanaal zal in het MER moeten worden aangetoond. De startnotitie en de verkenningsstudie lijken enkele ogenschijnlijke tegenstrijdigheden te bevatten die in het MER nadere uitleg behoeven. Zo wordt gesteld dat het vervoer over water in de provincie Noord-Brabant in de periode 1986 tot 2015 met zes procent zal afnemen terwijl verwacht wordt dat het vervoer over het Wilhelminakanaal tot aan Tilburg zal toenemen. Ook wordt een groei van het doorgaand scheepverkeer verwacht, terwijl het Wilhelminakanaal ten oosten van Tilburg niet verruimd zal worden. Daarnaast wordt gesteld dat het vervoer van bulkgoederen onderhevig is aan schaalvergroting terwijl de verwachtingen zijn dat het vervoer van bulkgoederen af zal nemen. Ten slotte wordt aangegeven dat het vervoer van hoogwaardige producten naar verwachting zal toenemen. Dit is opmerkelijk omdat vervoer van hoogwaardige producten meestal plaatsvindt in kleinere vrachten en dus kleinere binnenvaartschepen, zoals ook wordt aangegeven in de verkenningsstudie.

In het MER moet de huidige situatie in de binnenscheepvaart (landelijk beeld) kort beschreven worden en dient tevens een beknopte analyse te worden gegeven van de landelijke trends en ontwikkelingen binnen deze sector. Vervolgens moet worden aangegeven wat de gevolgen hiervan zijn voor de ontwikkeling van de scheepvaart in Noord-Brabant in het algemeen en meer specifiek op het Wilhelminakanaal. Geef inzicht in het huidige gebruik van het Wilhelminakanaal in termen van aantallen binnenvaartschepen (doorgaand of bestemmingsverkeer), scheepsklasse, volume en aard van de vervoerde goederen alsmede een indicatie van de herkomst en bestemming van de goederen. Geef een typering en de situering van de verschillende watergebonden bedrijven in Tilburg alsmede een indicatie van de verhuisbaarheid van deze bedrijven (bijvoorbeeld bereidheid en kosten). Daarnaast moet een analyse worden gegeven van de op dit moment en op termijn beschikbare aan het water gebonden vestigingsmogelijkheden voor nieuwe bedrijven. Geef inzicht in de te verwachten aantallen schepen per scheepsklasse en de daarmee te vervoeren goederen (tonnage en aard). Het is van belang dat de goederen-stromen worden opgesplitst in verschillende deelsectoren, bijvoorbeeld doorgaand vervoer versus bestemmingsvervoer en bulkgoederen versus hoogwaardige producten. Het is raadzaam om bij de (verkeers- en vervoers)prognoses niet alleen gebruik te maken van het European Renaissance scenario van het Centraal Planbureau maar in ieder geval ook een meer regionaal toegespitst scenario te hanteren. Alle prognoses dienen uiteraard gebaseerd te zijn op de meest actuele invoergegevens. Verder moet duidelijk inzicht wordt gegeven in de onzekerheidsmarges van de voorspellingen, bijvoorbeeld in de vorm van minimum en maximumramingen.

2.2 Doel

Uit de probleemstelling moet een concrete en duidelijke omschrijving van het doel (of de doelen) worden afgeleid. Daarbij moeten ook doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering worden aangegeven, zoals het realiseren van een ecologische verbindingzone langs het kanaal. Doelen moeten zodanig worden beschreven, dat ze kunnen dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven. Het is wenselijk om in het MER aan te geven of de in startnotitie genoemde doelen die vanuit het vigerend beleid worden gesteld neven- of ondergeschikt zijn aan de projectdoelstellingen.

2.3 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (bijvoorbeeld ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, (ontwerp)- plannen en wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (bijvoorbeeld bodembeschermingsgebieden, stiltegebieden, waardevolle cultuurlandschappen, onderdelen van de ecologische hoofdstructuur, gebieden onder de Boswet). De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven.

In het MER dient een overzicht te worden gegeven van relevante genomen besluiten en geformuleerde beleidsvoornemens op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Een bondige samenvatting van de beleidsstudies die de verkeerskundige, vervoerskundige, waterhuishoudkundige, ruimtelijke ordenings- en economische aspecten beschrijven dient hierbij als uitgangspunt. Er dient ten minste ingegaan te worden op de inpassing van het voornemen in het ruimtelijk-, waterhuishoudkundig-, natuur-, en milieubeleidskader zoals bijvoorbeeld de Structuurvisie stadsregio Tilburg, het Streekplan Noord-Brabant en uitwerkingsplannen daarvan (natuurgebieden, ecologische infrastructuur, bedrijventerreinen), het Provinciaal Milieubeleidsplan, het Provinciaal Natuurbeleidsplan en het Provinciaal Waterhuishoudingsplan. Aan de hand van het beleidskader dienen toetsingscriteria te worden ontwikkeld die worden gehanteerd bij het beoordelen van de gevolgen en het vergelijken van de alternatieven. Hierbij dienen ook in regelgeving vastgelegde doelstellingen, normen en streefwaarden te worden aangegeven.

Aangegeven moet worden dat het MER is opgesteld voor het nemen van een besluit door de Minister van Verkeer en Waterstaat. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdspad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten in algemene zin de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen.

3. ALTERNATIEVEN

3.1 Algemeen

De alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. Het kan zinvol zijn om deze beschrijving te baseren op deelactiviteiten. Daarbij dient eveneens aandacht te worden besteed aan neven- en vervolgvactiteiten. Ook bij het zoeken naar alternatieven kan het zinvol zijn uit te gaan van de deelactiviteiten. Het verdient aanbeveling om onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (ontwerp/uitvoering) en de gebruiksfase (gebruik/beheer).

In de startnotitie worden naast het nulalternatief drie alternatieven genoemd die uitgaan van aanpassingen in de infrastructuur. Bij het ontwikkelen van deze alternatieven dient rekening te worden gehouden met de volgende aandachtspunten en bouwstenen.

Ontwerp en uitvoering

- motivering van de profielkeuze en lengte van het aan te passen tracé;
- waterpeil en diepte van de vaarweg;
- globale situering en vormgeving van langshavens, steekhavens en draaikommen;
- (planologische) randvoorwaarden (zonerings, normeringen) ten aanzien van geluid, externe veiligheid, stof en geur;
- waterbouwkundige, scheepvaartkundige en planologische motivatie van de wijziging van infrastructurele werken zoals sluisen en bruggen;
- inbouw mogelijkheden van waterkrachtgeneratoren in de sluisencomplexen;
- voorkomen van aantasting van hydrologische relaties met name tussen de in de omgeving gelegen (natte) natuurgebieden;
- noodzaak tot en mogelijkheden om verdroging tegen te gaan door onder andere gehele of gedeeltelijke hydrologische isolatie van het kanaal;
- situering en invulling van de ecologische zone langs het kanaal inclusief de mogelijkheden voor milieuvriendelijke oevers, bijvoorbeeld door het creëren van plasdrassituaties, nestmogelijkheden voor holenbroeders in de kanaalwand en milieuvriendelijke aanleg van kunstwerken;
- naast ecologische verbindingen parallel aan het kanaal dient ook aandacht gegeven te worden aan het mogelijk maken van ecologische verbindingen dwars op het kanaal, bijvoorbeeld fauna-uittreeplaatsen;
- stedenbouwkundige inpassing van het kanaal en de ecologische zone;
- methode en fasering van de uitvoering (op hoofdlijnen);
- wijze van uitvoering van de benodigde infrastructurele werken en de daarvoor noodzakelijke omleidingen (op hoofdlijnen);
- gebruik van duurzame materialen;
- noodzaak van tijdelijke bemalingen;
- hoeveelheden te verwijderen grond en bodemslib (samenstelling, mate van verontreiniging, wijze van verwijdering en plaats) alsmede de mogelijkheden voor hergebruik;
- voor de uit te werken alternatieven moet een financiële raming volgens de PRI methodiek worden opgesteld.

Gebruik en beheer

- vaarintensiteit (in relatie tot de scheepsgrootte) en vaarsnelheid;
- toekomstige ontwikkeling van de diepte (grotere of zwaarder beladen schepen);
- bedrijfsvoering van bruggen en sluisen;

- maatregelen ter voorkoming van grote waterverliezen zowel bij de sluzen (spaarbekkens, terugpompen) als bij het kanaal (kwelverliezen);
- maatregelen ten aanzien van behoud van de waterkwaliteit;
- recreatief medegebruik van het kanaal (pleziervaart) en de oevers (zoals wandelen, fietsen en (sport)vissen).

3.2 Alternatieven

De alternatieven kunnen worden samengesteld uit de in paragraaf 3.1 gegeven bouwstenen. Bij elk alternatief moet worden aangegeven welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen nog kunnen worden getroffen. Daarnaast moet worden aangegeven welke regionale flankerende maatregelen worden genomen om het transport over water te bevorderen ten koste van het wegtransport en in hoeverre deze maatregelen per alternatief verschillen. De uiteindelijke keuze van de alternatieven moet worden gemotiveerd. In het MER zijn vooral de milieuargumenten voor deze keuze van belang. Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de alternatieven volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven.

3.2.1 Nulalternatief

In de startnotitie wordt aangegeven dat nut en noodzaak van de verruiming op basis van de verkenningsstudie niet onomstotelijk zijn vast komen te staan. Omdat het doel van het voornemen mogelijk eveneens met handhaving van de bestaande situatie kan worden bereikt, moet het nulalternatief in het MER als een volwaardig alternatief worden beschouwd. De milieugevolgen van het nulalternatief dienen tevens als referentie bij de vergelijking van alternatieven op milieugevolgen. Indien op basis van nieuwe gegevens echter blijkt dat het doel van het voornemen niet met handhaving van de bestaande situatie kan worden bereikt, dient gemotiveerd te worden waarom het nulalternatief geen reëel alternatief is. Vervolgens kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige milieusituatie, inclusief autonome ontwikkeling als referentie.

3.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het is raadzaam om bij het ontwikkelen van het meest milieuvriendelijke alternatief een 'actieve' aanpak te hanteren. Het meest milieuvriendelijke alternatief moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer en moet binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Daarnaast dient het milieuvriendelijke alternatief uit te gaan van de best bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Bij het meest milieuvriendelijke alternatief dient in ieder geval aandacht besteed te worden aan het maximaliseren van de mogelijkheden voor natuurontwikkeling, aanleg van milieuvriendelijke oevers, het voorkomen van verdroging en verstoring, en het minimaliseren van de gevolgen voor het woon- en leefmilieu.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Bestaande toestand en autonome ontwikkelingen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan worden gedacht aan bestaande plannen voor stedelijke uitbreiding (woongebieden en bedrijventerreinen), ook voor de lange termijn. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat het tracé en zijn omgeving, voor zover daar effecten kunnen gaan optreden. Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals het natuurgebied De Drijfbanen. Daarnaast dient aandacht te worden besteed aan leefgebieden van planten- en diersoorten buiten natuurgebieden.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- bijzondere aandacht moet worden besteed aan de milieugevolgen die per alternatief of variant verschillen;
- per milieugevolg moet worden beschreven of het omkeerbaar is (bijvoorbeeld effecten van verdroging);
- naast negatieve effecten moet ook aan positieve effecten aandacht worden besteed zoals bijvoorbeeld de relatieve afname van het wegverkeer door een verandering van de modal split en de verbetering van de water(bodem)kwaliteit door sanering van eventueel verontreinigde waterbodems;
- behalve directe effecten moeten ook afgeleide effecten worden beschreven, waarbij onder meer een indicatie moet worden gegeven van mogelijke effecten van voorzienbare secundaire ruimtelijke ontwikkelingen die door de alternatieven geïnitieerd of gestimuleerd kunnen worden;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in de gebruikte gegevens moeten worden vermeld.

4.1 Bodem en water

Bestaande toestand en autonome ontwikkelingen

Geef een beschrijving van:

- de geomorfologische gesteldheid, de bodemopbouw, de hydrologische en geohydrologische situatie (oppervlaktewaterhuishouding, grondwaterstroming, grondwater-

- peilen en de interactie tussen het grondwater en oppervlaktewater);
- de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater;
- kwaliteit van de (water)bodem (inclusief situering en ernst van bodemverontreinigingen).

Gevolgen voor het milieu

Geef inzicht in:

- de doorgraving van hydrologisch isolerende lagen;
- de beïnvloeding van de oppervlaktewaterhuishouding, grondwaterstromingspatronen en grondwaterpeilen;
- wijziging van kwel en infiltratiepatronen;
- het optreden van verdroging als gevolg van grondwaterstands dalingen;
- kwaliteitsverandering van het oppervlakte- en grondwater;
- de kwaliteit en gebruik van de uitgegraven grond en gebaggerde specie.

4.2 Natuur

Bestaande toestand en autonome ontwikkelingen

Geef een beschrijving van:

- de aquatische en terrestrische flora, vegetatie en fauna: bijvoorbeeld het voorkomen van bijzondere biotooptypen, soortenrijkdom, zeldzame soorten, indicator- en doelsoorten;
- de landschapsecologische relaties binnen het studiegebied (ecologische hoofdstructuur c.q. groene hoofdstructuur, ecohydrologie, broed- en foerageergebieden) inclusief bestaande barrières die het functioneren van deze relaties belemmeren.

Gevolgen voor het milieu

Geef inzicht in:

- veranderingen in de terrestrische en aquatische flora, fauna en belangrijke biotopen, onder andere als gevolg van biotoopverlies, verdroging (bijvoorbeeld het natuurgebied De Drijflanen) en versnippering en verstoring (fauna);
- verdwijnen en ontstaan van vegetatie (typen, oppervlakten);
- beïnvloeding van ecologische relaties met het omringende gebied en de gevolgen daarvan.

Maak bij het beschrijven van de gevolgen onderscheid tussen gevolgen in de tijd (processen) en in de ruimte (patronen).

4.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Bestaande toestand en autonome ontwikkelingen

- geef inzicht in de visueel-ruimtelijke opbouw;
- beschrijf en waardeer de bestaande landschappelijke structuur, inclusief de ontstaansgeschiedenis, cultuurhistorische en archeologische waarden en geef aan hoe waardevolle elementen zonder schade zijn in te passen.

Gevolgen voor het milieu

- geef een aanduiding en beoordeling van de visueel-ruimtelijke werking die het verruimde kanaal, inclusief kunstwerken op de omgeving zal hebben;

- geef aan welke maatregelen bij eventuele aanwezigheid van archeologische vindplaatsen worden getroffen ter veiligstelling daarvan.

Het verdient aanbeveling om gevolgen niet alleen te beschrijven, maar vooral zo goed mogelijk te visualiseren met tekeningen en/of fotomontages.

4.4 Woon- en leefmilieu

Bestaande toestand en autonome ontwikkelingen

- beschrijf de achtergrondniveau's voor wat betreft geluidhinder (inclusief bestaande zoneringen), geurhinder en stofhinder alsmede de huidige situatie van de externe veiligheid voorzover deze beïnvloed worden door de verruiming en het gebruik van het Wilhelminakanaal en/of als gevolg van een mogelijke toename van de (watergebonden) bedrijvigheid.

Gevolgen voor het milieu

- geluidhinder dient te voldoen aan de ontwerpeis; een kwalitatieve beschrijving van de toename van de geluidhinder en (zo nodig en zo mogelijk) van de stank- en stofhinder en andere luchtverontreinigingen, mede als gevolg van de door het voornemen aan te trekken bedrijvigheid en bijbehorende overslag van goederen;
- een (kwalitatieve) beschrijving van de veranderingen in het (externe) veiligheidsrisico en van de daarvoor gevoelige bestemmingen als gevolg van het vervoer en eventueel opslag van gevaarlijke stoffen;
- inzicht in de (tijdelijke) toename van de barrièrewerking voor autoverkeer, openbaar vervoer en met name het langzaam verkeer, op de belangrijkste functioneel-ruimtelijke relaties in de diverse netwerken.

5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

6. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Het verdient aanbeveling dat bij het besluit reeds wordt aangegeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen.

Rijkswaterstaat directie Noord-Brabant zal daartoe in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geven, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie verdient het aanbeveling om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;

- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

9. **SAMENVATTING VAN HET MER**

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een zeer goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het meest milieuvriendelijke alternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

Bijlage 1: Overzicht inspraakreacties

1. Brabantse Milieu Federatie (BMF)	Tilburg
2. Nederlands Genootschap van Insprekers	Diemen
3. A.I. Bruggeman	Tilburg
4. Koninklijk Erkende Hengelaars Vereniging 'De Ruischvoorn'	Tilburg
5. Energiebureau 'De Knijpkat'	Tilburg
6. G. Miltenburg	Tilburg
7. Gemeente Tilburg	Tilburg
8. Kanaalbedrijven Tilburg	Tilburg
9. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Zuid	Eindhoven

Bijlage 2: Inspraakreacties en commentaar hierop naar aanleiding van de startnotitie

INGEKOMEN REACTIES

BEANTWOORDING

1. Algemeen

- a) Inspreker plaatst kanttekeningen bij het nut en de noodzaak van het project en de relatie tussen kosten en baten in het licht van een duurzame maatschappelijke ontwikkeling. Er wordt verzocht dit in de projectnota/MER te onderzoeken [BMF].
- b) Inspreker is tevreden met de wijze waarop de inspraak georganiseerd is en wijst op het belang van goed kaartmateriaal [Nederlands Genootschap van Insprekers].
- c) Verzocht wordt om bij de verdere planvorming rekening te houden met de belangen van de hengelsportvereniging. Men wil graag bij het project betrokken blijven [Hengelaars vereniging De Ruischvoorn].
- d) Men vindt het beter te spreken van een studie in Tilburg in plaats van nabij Tilburg omdat het project geheel op Tilburgs grondgebied ligt [gemeente Tilburg].

- a) Conform het advies van de commissie m.e.r. zal het nut en de noodzaak in de projectnota/MER worden onderzocht.
- b) Voor kennisgeving aangenomen.
- c) Bij de uitwerking van de plannen zal zoveel mogelijk met de diverse belangen rekening worden gehouden. Nader overleg in het kader van de planvorming zal zo nodig plaatsvinden. Daarnaast ligt het in de bedoeling om op relevante momenten informatie te geven over het project.
- d) Dit is correct. De formulering zal voortaan worden aangepast.

2. Procedure

- a) Men vindt dat er door een rechtstreekse werking van het Europees Recht sprake is van een m.e.r.-plicht en dat niet kan worden gesproken van een vrijwillige m.e.r.-procedure [gemeente Tilburg].
- b) De termijn waarop besluitvorming over een kanaalverruiming wordt verwacht, is te lang. De vrees bestaat dat bedrijven hier niet langer op kunnen wachten en over de weg gaan vervoeren of uit Tilburg zullen vertrekken [Kanaalbedrijven Tilburg]. Verzocht wordt aan de planstudie een hoge prioriteit toe te kennen en de studietijd waar enigszins mogelijk te bekorten [gemeente Tilburg en Kanaalbedrijven Tilburg].

- a) Op grond van het Europees Recht is inderdaad sprake van m.e.r.-plicht. Het Nederlands Recht hanteert echter een ander criterium voor m.e.r.-plicht (hoofdvaarwegen). Volgens het Nederlands Recht is daarom sprake van een vrijwillige m.e.r.-procedure. Een vrijwillige m.e.r.-procedure is overigens qua te doorlopen stappen en termijnen gelijk aan een verplichte m.e.r.-procedure.
- b) De tijdsplanning is gebaseerd op de wettelijke termijnen in de besluitvorming en op een projectstudie die voldoende kwaliteit en informatie biedt voor de besluitvorming. Mocht gedurende het proces blijken dat versnelling mogelijk is zonder de kwaliteit en zorgvuldigheid geweld aan te doen, dan zal de planning worden bijgesteld.

INGEKOMEN REACTIES

BEANTWOORDING

3. Doelstelling van het project

- a) Stemt in met de doelstelling van het project [gemeente Tilburg en Kanaalbedrijven Tilburg], in het bijzonder om de bereikbaarheid over water voor de bestaande bedrijven te verbeteren [Kanaalbedrijven Tilburg]
- b) Doelstellingen voor natuur en landschap zijn te globaal aangeduid om als toetsingskader voor een nadere uitwerking gehanteerd te kunnen worden [Ministerie van LNV].

- a) Voor kennisgeving aangenomen.
- b) Aan de hand van o.a. beleidsnota's zullen de doelstellingen worden geconcretiseerd en in toetsingscriteria worden vertaald.

4. De alternatieven

- a) Gevraagd wordt of de drang tot schaalvergroting in het bulktransport over water ook op een andere manier dan de geformuleerde alternatieven kan worden beantwoord [BMF].
- b) Men kan zich vinden in de alternatieven zoals beschreven in de startnotitie, maar is van mening dat een verruiming tot Loven (alternatief B) de voorkeur verdient [gemeente Tilburg].
- c) Gevraagd wordt inzicht te geven onder wiens (financiële) verantwoordelijkheid de uitvoering van het flankerend beleid dat in de alternatieven is opgenomen, gaat vallen [gemeente Tilburg].
- d) Verzocht wordt het opwekken van 'groene stroom' door het benutten van de waterkracht van het kanaal bij de verdere uitwerking van de alternatieven mee te nemen [energiebureau 'De Knijpkat' en gemeente Tilburg].
- e) Verzocht wordt de kosten van verplaatsing van de bestaande bedrijven inclusief de kapitaals-vernietiging in het totale investerings- en kostenplaatje van het nulplusalternatief mee te nemen [gemeente Tilburg en Kanaalbedrijven Tilburg].
- f) In de projectstudie dient inzicht in de berekeningswijze van de investeringsbedragen en kosten voor de alternatieven te worden gegeven [Kanaalbedrijven Tilburg].

- a) Nieuwe alternatieven zijn conform het advies van de commissie m.e.r. niet meer aan de orde. Wel is het zo dat het nulalternatief als een volwaardig alternatief wordt beschouwd, waarvoor in de uiteindelijke besluitvorming gekozen kan worden.
- b) Een keuze voor een alternatief is op dit moment niet aan de orde.
- c) In de projectnota/MER zal het flankerend beleid nader geconcretiseerd worden. In het besluitvormingstraject na de projectnota/MER zal bepaald worden hoe de financiële afwikkeling geregeld wordt.
- d) Conform het advies van de commissie m.e.r. zal hier in de projectnota/MER aandacht aan worden besteed.
- e) De inhoud van het flankerend beleid zal in de projectnota/MER worden bepaald. Indien het verplaatsen van bedrijven als flankerend beleid wordt geformuleerd, zullen de kosten hiervan in de kostenraming van het alternatief worden aangegeven.
- f) Dit zal in de projectnota/MER worden beschreven.

INGEKOMEN REACTIES

- g) In de alternatieven zijn de doelstellingen voor natuur en landschap beperkt of niet uitgewerkt [Ministerie LNV].
- h) Het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) dient een zelfstandig alternatief te zijn. Doordat het MMA in de startnotitie nog niet is samengesteld wordt het belang van natuur en landschap te kort gedaan [Ministerie LNV].
- i) Verzocht wordt om bij de ontwikkeling van ecologische verbindingzones en natuurvriendelijke oevers rekening te houden met ruimte voor de sportvisserij [Hengelaarsvereniging 'De Ruischvoorn'].
- j) Bij het nulplusalternatief wordt uitgegaan van de noordwest-tangent en een goederenspoor naar Vossenbergr. Bij de kanaalverruimingsalternatieven is dit waarschijnlijk ook. Zijn dit de juiste veronderstellingen? [BMF]
- k) Het nulalternatief en het nulplusalternatief dragen niet of beperkt bij aan de doelstelling om de bereikbaarheid over water voor de bestaande bedrijven te verbeteren. Alleen het nulplusalternatief kan de bereikbaarheid voor de bestaande bedrijven verbeteren als deze bedrijven naar de bedrijventerrein Vossenbergr verhuizen [Kanaalbedrijven Tilburg].

5. Effecten op verkeer en vervoer

- a) Verzocht wordt de substitutie van het wegtransport door vervoer over water in het onderzoek te betrekken [BMF].
- b) In de projectnota/MER moet aandacht worden besteed aan de potentie van het vervoer over water van afval [Kanaalbedrijven Tilburg].

BEANTWOORDING

- g) In de projectnota/MER zullen de alternatieven nader worden gedetailleerd.
- h) Het MMA zal in de projectstudie een zelfstandig alternatief vormen, maar kan pas samengesteld worden als bekend is welke maatregelen getroffen kunnen worden om negatieve gevolgen voor natuur en landschap tegen te gaan.
- i) De opmerking zal in de studie worden betrokken.
- j) De infrastructuurplannen waartoe op 1 januari 1997 besloten is (o.a. de noordwest-tangent), zijn opgenomen in het nulalternatief (autonome ontwikkeling) en in de kanaalverruimingsalternatieven. De invloed van ontwikkelingen waartoe nog niet besloten is (o.a. het goederenspoor naar Vossenbergr), wordt aangegeven bij de doorkijk op langere termijn.
- k) Alle realistisch uitvoerbare oplossingen moeten als alternatief worden opgenomen. Het is wettelijk verplicht om het nulalternatief (de autonome ontwikkeling) op te nemen als referentie. Daarnaast is het hier een realistisch uit te voeren alternatief. Het nulplusalternatief verbetert inderdaad niet de bereikbaarheid van de bestaande bedrijven als deze niet verplaatst worden, maar draagt wel bij aan het tweede deel van de doelstelling: het benutten van de aanwezige potentie voor vervoer over water.

- a) Zal in de projectnota/MER worden onderzocht.
- b) Zal in de projectnota/MER worden onderzocht bij de te verwachten omvang en de aard van de vervoersstromen over water.

INGEKOMEN REACTIES

6. Effecten op natuurlijk milieu

- a) Aandacht wordt gevraagd voor verdroging van openbaar en privaat groen in de Reeshof als gevolg van verruiming van het kanaal [G. Miltenburg].

7. Effecten op woon- en leefmilieu

- a) Verzoekt de gevolgen van de kanaalverbreding en de opheffing van beweegbare bruggen voor de fietsverkeer noord-zuid te onderzoeken [A.I. Bruggeman].
- b) Vraagt of de barrièrewerking van een verbreed kanaal er toe zal leiden dat het bezoek aan het winkelcentrum Bart van Peltplein/Goirekestraat afneemt omdat het voor fietsers niet meer aantrekkelijk is het kanaal over te steken [A.I. Bruggeman].
- c) Verzocht wordt om het rendement niet alleen in economisch, maar ook in maatschappelijk opzicht te beoordelen [A.I. Bruggeman].
- d) Gewezen wordt op het ontbreken van een onderzoeksmethodiek voor de sociale aspecten in de startnotitie [A.I. Bruggeman].
- e) In de startnotitie wordt ten onrechte gesteld dat het kanaal een ondergeschikte recreatieve functie kent. Er wordt gewezen op de recreatieve functie van het kanaal op dit traject voor de sportvisserij [Hengelsportvereniging 'De Ruischvoorn'].
- f) Gewezen wordt op de recreatieve functie van de groenstrook ten zuiden van het kanaal voor sporters, wandelaars en vogelaars. Verzocht wordt hiermee rekening te houden in de projectstudie [G. Miltenburg].
- g) Verzocht wordt de gevolgen voor de recreatieve mogelijkheden van Tilburg van de verschillende verruimingsvarianten te onderzoeken [gemeente Tilburg].

BEANTWOORDING

- a) Effecten van verdroging zullen conform het advies van de commissie m.e.r. in de projectnota/MER worden beschreven.
- a) De gevolgen van kanaalverbreding voor de noord-zuid verbindingen zullen worden onderzocht (overeenkomstig het advies van de commissie m.e.r.). Het is overigens niet de bedoeling om beweegbare bruggen op te heffen, maar om grotere bruggen terug te plaatsen.
- b) Effecten als gevolg van barrièrewerking zullen in de studie worden onderzocht.
- c) Wordt meegenomen in de projectstudie.
- d) Voor sociale aspecten zal de onderzoeksmethodiek in de studie nader worden bepaald. Deze was tijdens het opstellen van de startnotitie nog niet bekend.
- e) Dit wordt overeenkomstig het advies van de commissie m.e.r. meegenomen in de projectstudie.
- f) Dit wordt overeenkomstig het advies van de commissie m.e.r. meegenomen in de projectstudie.
- g) In de projectstudie zal overeenkomstig het advies van de commissie m.e.r. aandacht worden besteed aan het recreatief medegebruik van het kanaal en de oevers.

INGEKOMEN REACTIES

- h) Geeft aan dat de huidige geluidsproductie van bedrijventerrein Vossenberghoog is. Verwacht dat bij een verruiming van het kanaal toekomstige bedrijven nog dichterbij de woonwijk Reeshof komen te liggen en de geluidsoverlast toeneemt. Inspreker is van mening dat de geluidshinder als gevolg van toekomstige bedrijventerreinontwikkeling in de studie moet worden onderzocht, dit in tegenstelling tot hetgeen in de startnotitie is vermeld [G. Miltenburg en Kanaalbedrijven Tilburg].

8. Doorkijk op lange termijn

- a) Een lange termijn doorkijk vindt men van belang, maar 2015 wordt te kort geacht. Ook 2050 wordt als kortzichtig aangemerkt [Kanaalbedrijven Tilburg].
- b) Ook wordt verzocht de economische effecten en baten op de lange termijn nadrukkelijk aan te geven [gemeente Tilburg].

BEANTWOORDING

- h) Overeenkomstig het advies van de commissie m.e.r. zullen geluidszoneringen en -normeringen als randvoorwaarde aan het ontwerp gesteld worden. Het aspect geluid zal in de projectnota/MER worden onderzocht.

- a) Vigerende beleidsnota's hebben een planhorizon tot 2015 en daaraan gekoppelde doelstellingen en prognoses. Aangezien het beleid het toetsingskader vormt, blijft 2015 de planhorizon voor de effectbepaling. Voor de lange termijn is 2050 is als richtjaar gekozen omdat de onzekerheden dan nog realistisch in te schatten zijn en omdat 50 jaar na aanleg van een kanaal de investeringen afgeschreven zijn.
- b) Dit zal in de studie worden meegenomen.